

ጥቅሙ ደ ጉደአቱ?

ድሕሪ ምዝሃም መሪር ዕጥቂ ቻልሲ ትምኒት ህዝቢ ትግራይ ሕርሻ ብሰፊሉ ኢንዱስትሪ ድማ ጎና ጎኒ ብምስፋሕ ማዕረ ተጠቃምነቱ ከረጋግፅ ነሩ። እታ ብቐልፅሙ ዘምፅእ ሰላምን ዲሞክራሲን ተሓሊያ ንምንባር ድማ ልምዓት አንትሳለጥ ምጃኑ ዘተረድኦ ካብ ፅባሕ ውድቀት ደርጊ ጀሚሩ እዩ። ከም ዕድል ኮይኑ እውን ካብ ብረታዊ ቃልሲ ሒዘውን ዝመፀ ትካላት ትእምት ሓሓሊፈን ተናጠረን ምሰተተኸላሉ ኣቤት እዚ ህዝቢ ሓሊፉሉ እዘን ፋብሪካታት ፋብሪካታት እናወለዳ ዓዲ ፋብሪካ ብፋብሪካ ክትኮን እያ ኢሉ ዘሓሰበ ወገን እውን ኣመና ብዙሕ ነይሩ። ዋላ እኳ ከምቲ ህዝቢ ዝተመነዮ ኣይኹን እምበር እዘን ትካላት ስፍሕ ዝበለ ረብሓ እናሃባ ከምዝፀንሓ መረዳእታታት ይሕብሩ። ልዕሊ ሰላሳ ሽሕ ቀዋመን ግዚያውን ሰራሕተኛታት ከምዘለዉን ይሕበር። እዚ ኣብዘን ትካላት ተቐጺሩ ዝመርሖ ስደራ ድማ ብዙሕ ምጃኑ ተደጋጊሙ ይግለፅ። ብዋንኡ ኣብተን ትካላት እናሰርሑ ፀኒሖም ወይ ካብኣተን ተሞኩሮ ወሲዶም ናብ ባዕሎም ስራሕ ብምኸፋት ናብርኦም ዘመሓየኹ እውን ቁፅሮም ብዙሕ እዩ። ብርክት ዝበለ ህዝባዊ ትካላት ከምዝሰርሓ እውን ዘይከሓድ ሓቂ እዩ።

እቲ ልዕሊ ኢሉ ዘሎ ሓቂ ከምዘለዎ ኮይኑ ግን ገለገሊኡን እዘን ትካላት እንትምስረታ ህዝብን ወድብን ምስ ዝነበሮም ናይ ልምዓት ሃረርታ ንከባቢያዊ ድሕንነትን ሕውየትን እንተየገማመታ እየን ተተኸለን ምባል ይካል። ንኣብነት ኣብ ከባቢ ውቐሮ ዘሎ ናይ ቆርበት ፋክትሪ ነቲ ከባቢ ብጨና ኣብ ልዕሊ ምብካሉ ካብኡ ዝወፅእ ረሳሕ ማይ መጠራቐሚ ስለዘይብሉ ኣብቲ ከባቢ ዓብዪ ፀገም እናብፀሐ ይርከብ። ካብቲ ፋብርካ ዝወፅእ ረሳሕ ማይ መጠራቐሚ ስለዘይብሉ ናብ ድሌቱ ይፈስስ ኣብ ከባቢኡ ዘሎ ሕርሻ ይብክል። ነበርቲ እቲ ከባቢ ብተደጋጋሚ ሓቲቶም እውን እውንታዊ መልሲ ወይክ። ኣብ ከባቢኡ ዝርከባ ቁሽታት ዓዲ ኣካውሕ፣ ማይ ተዋሪ፣ ዓዲ ወረማ፣ ግርዳ፣ ሓውዛን ካልኦትን ናይዚ ሸግር ተኸፈልቲ እየን፣ ብኡ ብመኪና እንትትሓልፍ ክሳብ ኣብቲ ብኳዕቲ ዝተረኸበ ታሪካዊ ቦታ ዓዲ ኣካውሕ አንትበፅሕ ኣፍንጫኻ ሸፊንካ እዩ። ንኸባቢ ኣብ ግምት ከየእተወ ተተኸለሉ ዘበለኒ ድማ እዙይ እዩ።

ትኹረት ፅሑፊይ ትካላት ትእምት ንምግምጋም ወይ ንምንቃፍ ኣይኮነን ብጨረፍታ ትዕዘብተይ ንምግላፅ እምበር። ትካላት ትእምት እማ ጨና ፋብሪካ ኣብዘይነበረሉ እዋን ዝተተኸላ ስለዝኾና እንኳ ሃለዋልና። ዘለዉን ፀገም ንቐጻሊ ምእራም ግን ንፅባሕ ዘይበሃል ጉዳይ እዩ። ምክንያቱ ሃገርና ተሟንቲትን ተሓላቂትን ስነ ከባቢ ክትኮን ተኾይና ንኸባቢ ዝምችዋ ትካላት ምትካል የድሊ እዩ። ሓዚ ናብ እቲ ዋና ትኹረተይ ክኣቱ።

ከምቲ ዝፍለጥ ሓዚ ሕርሻን ኢንዱስትሪ ብማዕረ እናዓበዩ፣ ዓውደ ሕርሻ ብዘበናውነት እናተመርሐ። ፅንሕ ኢሉ ከዓ ብፅሒት ሕርሻ ብፋብሪካ እናተዓብለለ ማእኸላይ እቶት ናብ ዘለዎን ሃገራት ክንስራዕ ትልሚ ኣውጺእና ቀትርን ለይትን እንሰርሐሉ ዘለና እዋን እዩ።

እዚ ሓቂ ተግባራዊ ንምግባር ድማ ሓምለዎይ ከባቢ ምፍጣርን ምጉልባትን መእሰሪን መኸንባትን ልምዓትናን ዕቤትናን ምኅኑ ተደጋጊሙ ዘተሰበኸ ሓቂ እዩ።

እዚ ልዕል ኢሎ ዘሎ ሓሳብ ንምርጓድ ድማ ኣብ ትግራይ ፋብሪካታት እንትትከላ ከመይ ክኸና ከመዝግበኦን መምርሒ ወዲእሎ ይመራሕ ኣሎ። እሞኸ ሓዚ ዝትከላ ዘለዎ ፋብሪካታት ነቲ ስትራቴጂ ዝፃረሩ ዲያን ወይስ ዘተግብሩ? ብስሩኽ ኣብዚ ሓዚ እዎን ፋብሪካታት ዝሰርሑ ወገናት እንትመፁ ስኽ ኢልና ዲና ንኸበልስ ወይስ እናመረፅና ኢና ንኸበል? እቶም ሰብ ፋብሪካታትከ ጥራሕ ናብጅብኦም ዝኣቱ ጥማር ቅርሺ ድዮም ዝሓስቡስ ወይስ ነቲ ኣብፀግዒ እተን ፋብሪካታት ዘሎ ህዝቢ እውን ይቐርቆሩ?

እቶም ልዕል ኢሎም ዘለዉ ሕቶታት ንመለስቲ ክገድፎም እሞ ናብ ሓደ ፋብሪካ ክወስደኩም እሞ ኣብ ዝርይኡ እንካ ሃባ ክንበሃሃል። እወ እዙ ፋብሪካ ገና ዕሸል እዩ ሓደ ዓመት ኣይገበረን። ካብቶም ፍርያት ለካቲት 11 ተባሂሎም ኣብ እዎን 40 ዓመት ልደት ውድብና ህወሓት ብዕሙር ኩነታት ዝተመረቐ ሓደ እዩ። ኣብ ምፍታሕ ፀገም ስራሕ ዘይብሎም ወገናት ድማ ናይባዕሉ እወንታዊ ግደ ኣለዎ። ከምኡ ድማ ኣብ ቁጠባዊ ዕቤት እቲ ማሕበረሰብ ናይ ባዕሉ ግደ ክህልዎ ከምዝኸእል ሓብረተ ሰብና ካብ ዘተሰፈዎም ንገሊኦም ከምዝኸኹ ኣየጠራጥርን። እዚ ፋብሪካ ኣብ ጎኒ ዋና ቀፅሪ ዩኒቨርሲቲ መቐለ ይርከብ። ሓዝዎ ዘሎ ቦታ ወሳኒ ቦታ ምስ ምኅኑ ንዓይኒ ሰሓባይ እዩ።

ሓዚ እዚ ፋብሪካ መን ምኅኑ ንማንም ግልፂ እዩ። ፋብሪካ ልሰሉስ መስተ መቐለ። እዙ ዕሸል ፋብሪካ ሓዚ ኣብ ከባቢ መቐለ እንታይ እወንታዊን ኣሉታዊን መግለፂታት ኣለዎ? ትዕዝብተይ ይኸቅፅል። ከምቲ ዝተረደኣኒ ልዕል ኢሊ እውን እናገለፀክዎ ዝፀናሕኹ ስራሕ ሰእነት ኣብ ምፍታሕ ናይ ባዕሉ እወንታዊ ፅልዎ ከምዝህልዎ ኣየጠራጥርን።

ፋብሪካ ልሰሉስ መስተ ሓዚ ኣብ መቐለ እናብፅሖ ዘሎ ኣሉታዊ ሚና ርኢኻ ጥኸሙዶ ጉድኣቱ የመዝን የብል። እወ እዚ ፋብሪካ ዘለዎ ናይ መልክኣ ምድሪ ኣቀማምጣ ኣብ በሪኽ ቦታ እዩ። ፋብሪካ ልሰሉስ መስተ መቐለ መጠራቐሚ ረሳሕ ማይ ስለዘይብሉ ካብቲ ፋብሪካ ዝወፅእ ረሳሕን ብኩልን ማይ ኩሉ ካብቲ በሪኽ ቦታ እናተወርወረ ኪሎ ሜትራት ቆራሪፁ ገረብ ዒላላ የኣቱ። ኣስኪ ንገምት ማይ ደገነ፣ ኣብርሃ ካስተል፣ ሚካኤል መቐለን ካልኣት ቦታታትን ቆሪፁ ዒላላ እንትኣቱ ወሰናወሰን ክንደይ ብጨናንን ጣንጡን ዝሳቐ ሰብ ኣሎ ንምግማቱ ቀሊል እዩ ብዙሕ ነባሪ ይሳቐ ንሕማም ይቃላዕ።

ዝተገዘብኩም ትዕዝብቲታት ክገልፅ እዚ ዝወርድ ማይ ብብግዚኡ ዝቀያየር ሰለስተ ሕብሪታት ኣለዎ ፃዕዳ፣ ቢጫ፣ ፀሊም። ሰባት ጠይቐ ከምዝበሉኒ ኣንተኾይኑ ፀሊም ማይ ፔፕሲ እንትምረት፣ ቢጫ ሚሪንዳ ኣንትምረት፣ ፃዕዳ ድማ ኣምቦዋሃ እንትምረት ከምዝወርድ ነጊሮሙኒ። መጠን ዝወርድ ማይ ንቡር ከይመስለኩም ውሑጅ ሓምለ እዩ ዝመስል። ጨንኡ ድማ መጥለል። ብደክተር ፍፅም ብርሃን ጌርካ 18 ንምኻድ ክሳብ ምምሕዳር ሓድነት ኣፈንጫኻ መሕታም ልሙድ እዩ። ናብ ዕዳጋ ብዕራይ ንምኻድ ድማ ክሳብ መወዳእታ ታክሲ 17 ኣፍንጫኻ ተግብስ። ብካልኣት ከባቢታት ነቲ ፍባ ቆሪፅካ ንምሕላፍ እውን ከምኡ።

ካልእ ኣብዚ ረሳሕ ማይ ዘጋጥም ዘሎ ኩነታት ቆልዑ ካብ ለስላሳ ፋብሪካ ዝወርድ ውሕጅ እዩ ስለዝሰምዑ ለስላሳ እናመሰሎም እናተሓብኡ ኣብኡ ይሰትዩ ከምዘለው እውን ዘረኣዩ ሰባት ይገለጹ። ምስዚ ጎናጎኒ ኣብ ኣፍ እዚ ወራዲ ረሳሕ ማይ ዘለዉ ብርክት ዝበሉ ነበርቲ ብጨናን ጣንጡን ናበራ መሪርዎም ከምዘሎ ይገልጹ።

ሓሳብይ ንምሕፃር ነዚ ፋብሪካ ሆኒ ዝብሎ ኣካል ዝሰኣነ ምሽጥኡ እንታይ እዩ? እቲ ካብ ማይ ደገነ ክሳብ መወዳእታ መቐለ ዘሎ ነባሪይ ይበልፅ ሓደ ፋብሪካ? እወ ኣብ ዓድና ናይ ፋብሪካ ፖሊስን ስትራተጅን ከምዘሎ፣ ሓደ ፋብሪካ ከማልኦም ዝግባእ ቅድመ ኩነታት ከም ዘለዉ ኣየጠራጥርን። እሞኽ ንምንታይ እዚ ፋብሪካ ብኡ ዘይግዛእ? ብስሩኽ ሓደ ፋብሪካ ኣብዚ ሐዚ እዋን ንክባቢያዊ ኩነታት በዘይብክል ኣይኮነን ድዩ ዝትከል? ኣብ ግድሚ እኮ ኣይኮነን ተተኪሉ ዘሎ ኣዚ ፋብሪካ ኣብ ማእኸል ዋና ከተማና እኮ እዩ ዘሎ። ዋና ከተማና ተሃራሬትን ተናፋቂትን ኮይና ሰሜናዊት ኮኾብነታ ሓልያ ክትከይድ ኣንተኾይና ከምዚኦም ዝበሉ ጨናታት እንተተወጊዶምዶ ኣይኮነን? ኣብ ኣፍ እቲ ጨናዊ ማይ ዘለዉ ንኣደዳ ጣንጡን ሕማቕ ጨናን ዝቃልዑ ወገናት እንተሓሙ መን እዩ ዝኸሕሶም? ኣብ ገጠራት ትግራይ ረሳሕ ቅበሩ? ኣብደገ ኣይትሸኑ እናበልና ኣብ ጥዲና ዝሓንፀፅናዮም ፖሊሲታት ብምትግባር ብኣሸሓት ዘቐፀሩ ጣብያታት ኣብ እነመርቐሉን ብመዳይ ጥዕና ኣንፀባራቂ ዓወታት ኣብዝረኸብናሉ ኣብዚ ሐዚ እዋን ንፋብሪካ ልስሉስ መስተ መቐለ ረሳሕኻ ሕብአልና ምባል ከመይ ገይሩ ይኸብድ?

ምምሕዳር ከተማና ከተማ መቐለ ካብቶም ልኡኻቲ ሓደ ፅርይትን ንምንባር ምቸውትን ዘኾነት መቐለ ምፍጣር እንተኾይኑ ንኸምዚ ዝበለ በካሊ ከባቢ ዝኾነ ጨና ክቆፃፀር ይግባእ። ወይ ከዓ እቲ ማይ ንመስኖ ዝስማማዕ ኣንተኾይኑ ናብ ኣይናለም ተኣልዩ ንመስኖ ክውዕል እንተዝግበር። ፋብሪካ ልስሉስ መስተ መቐለ ነቲ ብጨና በኪልዎ ዘሎ ህዝቢ ሐዚ እውን ይቐርታ ሓቲቲ መጠራቐሚ ክሰርሕ ምምሕዳርና ከገድዶ ይግባእ?

ኣብዚ ጉዳይ ሓደ ዝገረመኒ ነገር ኣሎ። እዚ ፋብሪካ ዳርጋ ንፍርቂ ከተማ መቐለ በኪሉ እናሃለወ ኣብዚ ክልል ዘለዎ ናይ ወልቀን ናይ መንግስትን መራኽብቲ ሓፋሽ ስቕ ምባልን እዩ። ናይቲ ህዝቢ እዝንን ዓይንን ኮይነን ዘይሰርሓ ዝብል ርኢቶ ኣለኒ። ኣብ መወዳእታ ትዕዝብተይ ከተማ እናርሰሐ ዘሎ ፋብሪካ ልስሉስ መስተ መቐለ ምስተዓዘብኩ ጥቕሙዶ ጉድኣቲ የመዝን ክብል ኣገዲዱኒ ኣሎ። መራኽብቲ ሓፋሽና ድማ ነዚ ዛዕባ ትኸረት ሂበን ነቲ ብጨና ኣፍንጭኡ ዓፊኑ ዝነብር ዘሎ ህዝቢ ካብ ዝምልከቶ መልሲ ከምዕኣን ህዝባዊነትን ክዋፅኣን ሙሉእ ተስፋ ኣሎኒ።

ከም ናይ ወልቀይ ርኢቶ ግን ሐዚ ዘድልየና ፋብሪካ ምስቲ ሓብረተ ሰብ እናተረዳድኣ ዝሰርሕ፣ ኣብ ምፍታሕ ዓበይቲ ፀገማት እቲ ሓብረተ ሰብ ዝሰለፍ ክኸውን ይግባእ። ብፍላይ ምስ ከባቢ ተኣሳሲሩ መርኣያ ፋብሪካታት ክኾና ይግባእ በሃሊ እዩ።

ተሓባቢርና ፅርይቲ መቐለ ንፍጠር!

ገ/ሂወት ገብሩ

04/2008

ካብ ማረት